

Araştırma Makalesi / Research Article

AKADEMİDE GELİŞMELERİ KAÇIRMA KORKUSU İLE PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİDE SANAL KAYTARMANIN ARACI ROLÜ

Arş. Gör. Dr. Tayfun ARAR

Kırıkkale Üniversitesi, İİBF, Kırıkkale, (tayfunarar@kku.edu.tr)

Doktora Öğrencisi Gülşen YURDAKUL

Kırıkkale Üniversitesi, İİBF, Kırıkkale, (gulsenyurdakul@kku.edu.tr)

ÖZET

Akıllı telefonlar, bilgisayarlar, tabletler vb. türlü cihazlar, çalışanların odaklarını iş dışındaki mecralara rahatlıkla çekebilmektedir. Bilgiye ve iletişime hızlı erişim yolu olan internet ile birlikte, sürekli bir biçimde değişen gündemi yakalama, yeni olaylar hakkında haberdar olma ve yaşanan gelişmelerden geride kalmama isteği, bireylerin bu tür cihazlarla geçirdikleri zamanı arttırmakta ve bu durum da iş performanslarına farklı şekillerde yansımaktadır. Mesleği gereği sürekli araştırma yapmak, kendini geliştirmek ve sadece genel olayları değil aynı zamanda literatürdeki son gelişmeleri de kaçırmamak adına akademisyenler de bu teknolojinin faydalarından ve bazı olası zararlarından etkilenebilmektedir. Bu çalışmada akademik personelin gelişmeleri kaçırma korkusu ile akademik performans algıları arasındaki ilişkide sanal kaytarmanın aracılık rolünün incelenmesi amaçlanmaktadır. İç Anadolu bölgesindeki 495 akademisyen ile gerçekleştirilen çalışmaya göre gelişmeleri kaçırma korkusu ile akademik performans algısı arasında negatif, gelişmeleri kaçırma korkusu ile sanal kaytarma arasında ise pozitif ilişki tespit edilmiştir. Bununla birlikte sanal kaytarma ile akademik performans algısı arasında istatistiki olarak ilişki bulunmamış olmasına karşın, sanal kaytarmanın ilgili ilişkide istatistiki olarak anlamlı aracılık rolü de tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gelişmeleri Kaçırma Korkusu (FoMO), Akademik Performans Algısı, Sanal Kaytarma, Akademi, Akademik Personel.

THE MEDIATING ROLE OF CYBERLOAFING IN THE RELATIONSHIP BETWEEN FEAR OF MISSING OUT AND PERFORMANCE IN ACADEMIA

ABSTRACT

Smartphones, computers, tablets, etc. can easily attract the focus of employees to non-work channels. With internet as a fast way of accessing information and communication, the desire to catch up with the constantly changing agenda, to be informed about new events and not to be left behind, increases the time individuals spend with such devices and this situation is reflected in their work performance in different ways. Academicians can be affected by the benefits and some possible harms of this technology in order to constantly research, improve themselves and not miss not only general events but also the latest developments in the literature. In this study, it is aimed to examine the mediating role of cyberloafing in the relationship between academic staff's fear of missing out and their perceived academic performance. According to the study conducted with 495 academicians from the Central Anatolia region, a negative

relationship was found between the fear of missing out and the perceived academic performance, and a positive relationship between the fear of missing out and cyberloafing. Although there was no statistical relationship between cyberloafing and academic performance perception, statistically significant mediating role of cyberloafing in the related relationship was determined.

Keywords: *Fear of Missing Out, Academic Performance Perception, Cyberloafing, Academia, Academic Staff.*

1. Giriş

Organizasyonel anlamda ‘geleceğin üretimini’ yapan üniversitelerde, kalitenin ve dolaşımıyla ‘bilgi üretiminin’ başarısı akademik personeller tarafından sağlanmaktadır. Bu durum akademik personelin önemini arttırmaktadır. Genel anlamda akademisyenler, yükseköğretim kurumları tarafından kendilerine verilen üç temel görev ile sorumludur. Bunlar; bilimsel araştırma yapmak, eğitim vermek ve topluma hizmet etmektir (Gaus & Hall, 2016:128). Akademik personelin bilgi üretebilmek amacıyla araştırma yapması, bilgiyi aktarması ve bilginin yayılmasını sağlaması yüksek akademik performans (AP) düzeyini gerekli kılmaktadır. AP ölçülebilirlik düzeyi olarak ürettiği yayın kalitesi, atıf sayısı ya da h-indeksi gibi ölçütler kullanılmaktadır. AP’nin anılan objektif ölçüt göstergelerinin yanı sıra akademik personelin kendi performansını değerlendirmesi de gerekmektedir. Kısaca akademik performans algısı (APA) olarak nitelendirilebilecek bu subjektif gösterge organizasyonel tutum ve davranışlarda objektif ölçütlere göre daha çok önem arz edilmektedir. Bu durum tıpkı aşırı niteliklilikteki objektif-subjektif görüşlerin karşılaştırmasına benzemektedir. Literatürde algılanan aşırı niteliklilik, objektif aşırı nitelikliliğe nazaran daha güçlüdür çünkü çalışanların öznel algısı, iş ve organizasyonlarına karşı tutum ve davranışlarında daha etkilidir (Zheng & Wang, 2017:1677). Benzer şekilde akademik performansta da APA’nın ilgili personelin performansına olumlu ya da olumsuz yönde etkileyecek olan tutum ve davranışlar üzerindeki etkisinin daha önemli olması ve şekillendirmesi beklenmektedir.

Etkin akademik performans için (makale, bildiri, kitap, proje hazırlamak, kongre, seminer ve bilimsel toplantılara katılmak, eğitim vermek, idari yükümlülükleri yerine getirmek, makro ve mikro düzeydeki toplumsal sorunlara çözüm üretebilmek vb.) güncel ve yenilikçi gelişmelerin yakından takip edilmesi ve bu durumlara uyum sağlanması beklenmektedir (Ojokuku, 2013:22). Dolayısıyla yoğun akademik tempoda çalışan akademik personelin bilgi teknolojileri ve internet kullanımının yüksek düzeyde gerçekleşmesine neden olmaktadır (Ai vd., 2021:34). Çünkü akademik performansı artırmak amacıyla yapılacak hemen her faaliyet teknoloji, internet ve sosyal ağları kullanmayı gerekli kılacaktır. Ayrıca internet, akademik faaliyetlerin yanı sıra gündemi, sosyal çevreyi, dünyadan haberleri takip etmek, iletişim kurmak ve sosyalleşmek için de sıklıkla kullanılmaktadır (Lemay vd., 2019:486). Bilgiye hızlı erişim imkânı tanıyan zengin teknolojik ağlar, bireylerin sürekli sosyal platformlarda aktif olmasını ve bilgiye anlık ulaşmalarını sağlamaktadır. Ancak günümüzde bilginin hızla değişmesi, gelişmelerin ise takip edilmesi zor olacak şekilde birikmesi (siyaset, finans, salgın hastalıklar, küresel savaş vb.) ve bununla birlikte haber kaynaklarının güvenilirlik sorunsalı bireylerin sosyal ağlara erişemediği durumlarda gelişmeleri kaçırma korkusunu tetikleyebilmektedir (Alutaybi vd., 2019:2). Literatürde ‘Gelişmeleri Kaçırma Korkusu (FoMO)’ olarak ifade edilen bu endi-

şe durumu bireyleri sürekli bağlantıda kalmaya teşvik ederek daha fazla internet kullanımına itmektedir (Lemay vd., 2019:487; Tandon vd., 2021:4). Özellikle internetin yoğun kullanıldığı meslek gruplarından biri olan akademide de sosyal ağlara erişim istek ve ihtiyacının artması; erişimin sağlanamadığı durumlarda ise gelişmeleri kaçırma korkusunun tetiklendiği ifade edilmektedir (Qutishat & Sharour, 2019:405). Bu korku gerek akademik anlamda gelişmeleri kaçırmaya gerekse akademik görevlerini yerine getirirken sosyal alanda bir şeyleri kaçırmaktan duyulan endişe şeklinde ifade edilebilir (Güllü & Serin, 2020:206). Duyulan endişe bağlamında bireyler aşırı internet kullanımı davranışı sergileyerek zaman ve enerjilerinin verimli değerlendirilmemesine (Fridchay & Reizer, 2022:260) ve hatta mesai saatleri içerisinde sosyal ağlarda iş kapsamı dışında vakit geçirmelerine neden olabilir. İşyerinde kişisel amaçlarla mesai saatlerinde internet kullanımı ise ‘Sanal Kaytarma (SK)’ olarak ifade edilmektedir (Lim, 2002:677). Günümüzde organizasyonlarda teknoloji kullanımının performans olumlu etkisi olacağı düşüncesiyle desteklenmesinin yanı sıra literatürde aksini gösteren çalışmalar da yer almaktadır (Rozgonjuk vd., 2020:7; Ai vd., 2021:34). Olumsuz etkilerin görüldüğü alanlardan birisi de akademidir (Chen & Peng, 2008:468). Akademisyenlerin hem görev tanımlarının gerektirdiği hem de yoğun tempoda çalışan akademisyenlerin genel olarak bir şeyleri kaçırmama arzusu akademisyenleri FoMO ve dolayısıyla SK davranışıyla yüz yüze getirmektedir. Ancak FoMO ve SK davranışlarının performans üzerindeki etkisine ilişkin literatürdeki çalışmalarda farklı yönlü bulgular elde edildiği görülmektedir (Palladan, 2018:12; Syed vd., 2020:25; Fridchay & Reizer, 2022:260). Örneğin Palladan (2018) Nijerya’da bulunan üç yükseköğretim kurumundan akademisyenlerle yaptığı çalışmada SK davranışının APA ilişkisi negatif yönlü iken; Aybas & Güngör (2020) Türkiye ve Polonya’da çalışmakta olan akademisyenler ile yaptıkları çalışmada Türkiye’de çalışan akademisyenlerin SK ve APA ilişkisi pozitif, Polonya’da çalışmakta olan akademisyenlerde ise bu ilişkinin negatif yönlü olduğu bildirilmiştir. Ayrıca Lemay vd., (2019)’ın çalışmalarında FoMO ile APA ilişkisi pozitif yönlü iken; Qutishat & Sharour (2019)’un araştırmasında bu ilişkinin negatif yönlü olduğu izlenmiştir. Bu durum ise değişkenlerin APA ile ilişkisinin daha fazla araştırılması ihtiyacını doğurmaktadır. Bu bağlamda araştırmada akademisyenlerin yaşayabileceği FoMO davranışı ve SK davranışı ile APA arasındaki ilişkiye odaklanarak literatürde de çok yönlü sonuçlar elde edilen bu dinamik alana katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Ayrıca literatürde APA’nın üniversite öğrencileri temelinde ele alınması ve akademisyenlerin APA düzeyini konu alan çok az çalışma olması da (Palladan, 2018; Aybas & Güngör, 2020) bu araştırmanın motivasyonunu oluşturmaktadır.

Araştırmada akademisyenlerin deneyimlediği FoMO davranışı dolayısıyla APA ile ilişkisinde aracılık etmesini beklediğimiz SK davranışının araştırılması ise araştırmanın ikinci amacını oluşturmaktadır. Literatürde bu değişkenler arasındaki ilişkilerin yönü kapsamında tutarsızlıkların olması ve yayın sayısının az olması bu araştırmayı önemli kılmaktadır. Araştırmanın amacı doğrultusunda modelde yer alan değişkenler açıklanarak, değişkenler arasındaki muhtemel ilişki düzeyleri ise teorik desteklerle ifade edilerek modelin uygulama kısmına geçilmektedir. Bu araştırma ile elde edilen bulgular neticesinde araştırılmaya açık bir konu olan FoMO’nun Türkiye’nin akademik performans bakımından dünyadaki yeri düşünülerek APA’yı olumsuz yönde etkilediği bulgusu, akademik performansın ve akademisyenlerin performans algısının artmasını sağlamada ya da olumsuz yönde etkilenmesini azaltması yönünde önemli bir yere sahiptir. Çalışmada ayrıca SK’nın bu ilişkide aracılık rolü incelenmiştir fakat istatistiki olarak anlamlı bir aracılık bulunamamıştır. Bunun nedeni SK davranışının işyerinde

ve mesai saatinde yapılan bir davranış olmasının yanı sıra akademisyenliğin işyeri ve mesai kavramının esnek olması sebebiyle fiziki olarak işyerinde olmamasına rağmen akademik çalışmalara vakit ayırdığı zamanlarda sanal ağlarda da muhtemelen çevrimiçi olması şeklinde ifade edilebilir.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Akademik Performans Algısı (APA)

Üniversite ve yükseköğretim kurumlarında görev yapmakta olan akademik personelin kurumlar tarafından yerine getirmesi beklenen üç görevi (araştırma/eğitime, idari görev ve topluma hizmet) bulunmaktadır (Houston vd., 2006:17). Bu görevlerden araştırma kısmında ürettiği makale, kitap, bildiri gibi yayınlar ve aldığı atıflar akademik personelin akademik performansının ölçülebildiği alanı oluşturmaktadır (Erarslan, 2015:41). Dolayısıyla akademik performans kavramı, akademik personelin ürettiği bilimsel çıktılar ve bu çıktılarının çeşitli ölçütler temel alınarak ifade ettiği değer olarak tanımlanması mümkündür (Aytekin vd., 2016:1929; Göksu & Bolat, 2017:442). Tanımda yer alan çeşitli ölçütler akademisyenin bilimsel çıktılarının aldığı atıflar, h-indeksi, ulusal ya da uluslararası indekslerde taranıyor olması olarak ifade edilebilir (Göksu & Bolat, 2017:442). Birincil nitelikte önem taşıyan yayın üretme ve ders verme gibi temel iki alt başlığın meydana getirdiği araştırma ayağının yanı sıra akademik performansı belirleyen diğer unsurlar idari görev ve topluma hizmettir. Fakat bir akademisyenin hayatının bilginin araştırılarak üretilmesi ve eğitim ile aktarılması temelinde kurulu olmasından ve anılan son iki unsurun nispeten daha minör bir önem derecesine sahip görevler olarak sayılmasından dolayı (Houston vd., 2006:17) bu çalışmada akademik performans asıl olarak bilimsel araştırma yapma ve yayın üretme olarak ele alınacaktır.

2.2. Gelişmeleri Kaçırma Korkusu (FoMO)

Gelişmeleri Kaçırma Korkusu, diğer insanların fayda sağlayabilecek deneyimlerinden yoksun olma endişesiyle sürekli çevrimiçi olma isteği ve eğilimi ile tanımlanan psikolojik bir yapıdır (Przybylski vd., 2013:1841). Bilginin ve teknolojinin hızla tüketilmesi bireyleri, etrafındaki gelişmeleri kaçırma endişesine itmekte ve bireyler bu endişeyle kontrolsüz internet kullanma davranışı gösterebilmektedir (Lemay vd., 2019:487). FoMO ile ilgili araştırmalar henüz emekleme aşamasındadır ve temel olarak sosyal bilimler perspektifinden yürütülmektedir (Alutaybi vd., 2019:2). Yeni bir kavram olması nedeniyle FoMO'nun sınırlarının belirlenmesi onun doğası ve nasıl işlediği hakkında fikrimiz olmasına yardımcı olacaktır. Alutaybi vd. (2019:2-5) FoMO davranışının daha iyi anlaşılabilmesi için onu sınıflandırmıştır. Buna göre FoMO'nun gerçekleşmesi; sosyal medyadan beklenen etkileşimler, sosyal ağlara bağlanmada yaşanan engeller, bireylerin faydalı olmayacağını düşündüğü için iletişim kurmak istemedikleri halde yapmaya mecbur hissettikleri durumlar, sosyal ağlarda meydana gelecek etkinlik, gelişmenin zamanının belirsiz olduğu durumlar ve sosyal ağlarda gerçekleşecek etkinlik ya da gelişmenin meydana gelmesinin beklendiği durumlar olmak üzere beş farklı şekilde gerçekleşebilmektedir (Alutaybi vd., 2019). FoMO fenomeni sosyal çevrede meydana gelmesinin yanı sıra çalışma çevresi temelinde de meydana gelebilir (Budnick vd., 2020:105). İşyeri FoMO davranışlarının temel dayanak noktası iki tür kariyer fırsatını kaçırma korkusundan kaynaklanmaktadır (Barbulescu, 2015:1041). Bunlar ilişki ve bilimsel gelişmeleri kaçırma

korkusundan kaynaklanmaktadır. İlişkisel kaçırma korkusu, kariyer başarısını sağlamak için ağ oluşturmak bir strateji olması nedeniyle kaçırılan ağ oluşturma fırsatları veya iş ilişkilerini sürdürme fırsatları nedeniyle profesyonel ilişkilerin zarar görebileceği korkusu olarak tanımlanır (Budnick vd., 2020:2). Bilgisel kaçırma korkusu ise, bir gruptaki sosyal veya görev ile ilgili bilgilerden haberdar olmama korkusu olarak tanımlanmaktadır (Budnick vd., 2020:2).

2.3. Sanal Kaytarma (SK)

Sanal kaytarma davranışı, çalışanların mesai saatlerini işle ilgili olmayan web sayfalarını ya da uygulamaları kullanarak veya kendilerine verilen görevleri sekteye uğratmalarına yol açan kişisel blog, e-posta kontrolüyle veya çeşitli web sitelerinde zaman harcadıkları verimsiz bir iş yeri sapma davranışı olarak tanımlanmaktadır (Lim, 2002:677). Sanal kaytarmanın iş yeri sapma davranışı olarak tanımlanmasının nedeni iş yerinde mesai saatlerinde gerçekleştirilen bilişim ve teknoloji temelli faaliyetlerin çalışma diliminde verimsiz zaman kullanımı oluşturması ve çalışanların görevlerini yerine getirme sürecini aksatması olarak ifade edilebilir (Lim & Chen, 2012:343). Dolayısıyla organizasyonlar sanal kaytarma davranışını üretkenlik ve performans bakımından yıkıcı olarak görmekte ve çalışanların çalışmış gibi görünüp sanal kaytarma davranışı sergilemelerinden endişe duymaktadır (Lim & Chen, 2012:345; Usman vd., 2021:206). Bu sebeple kuruluşlar sanal kaytarma ile mücadele edebilmek için yaptırımlar uygulama ya da gözetim altında tutmaya çalışma gibi önleyici tedbirleri denemektedir. Fakat bu yaptırımların çalışanların yönetici mekanizmasına karşı bir davranış sergileyerek sanal kaytarma faaliyetlerini artırdığı ifade edilmektedir (Koay, 2018:1124). Bu sebeple araştırmalar sanal kaytarma davranışının öncüllerinin ve örgütsel sebeplerinin araştırılmasına önem vermektedir. Literatürde sanal kaytarmanın iş temelli, bireysel ve örgütsel olmak üzere üç öncüle olduğu; örgütsel ve genel etki kapsamında da iki sonucu doğurduğu bilinmektedir (Burlison & Greenbaum, 2019:416). Ayrıca araştırmalar sanal kaytarmanın etik ve ahlaki bir sorundan fazlası olduğunu (Zhu vd., 2021:598) çalışanların belirli bir kaynağa yönelttiği tepkisel davranış ve çalışma ortamının stres ve baskısından kaçmak (Khansa vd., 2018:198) amacıyla yapılan bir davranış türü olabileceği belirtilmektedir.

3. Hipotez Geliştirme ve Literatür Taraması

3.1. FoMO ve APA

FoMO'nun yapısını açıklamaya yönelik ilk çalışmalar FoMO'yu, başkalarının kendisinden daha iyi deneyimler yaşadığına yönelik bir endişe veya korku olarak tanımlamıştır (Zhang, Liménez & Cicala, 2020:1620). Przybylski vd. (2013) yaptıkları araştırmada FoMO'nun yaşam ve motivasyon ihtiyaçlarının tatmini ile ilişkili olduğunu ve bu ihtiyaçları karşılamak amacıyla bireylerin sosyal medyada aktif olmaya istekli olduğunu tespit etmiştir. Bireylerde zamanla artmaya başlayan bu isteklilik durumu, kontrolsüz internet kullanımına ve hatta bağımlılığa neden olmaktadır (Lemay vd., 2019:486). Araştırmacılar FoMO'nun tetiklenmesine neden olacak faktörleri Kendi Kaderini Tayin Etme Teorisi-*Self-Determination Theory* (Ryan & Deci, 2000:56) üzerinden açıklamaktadır (Przybylski vd., 2013:1841; Zhang vd., 2020:1630). Bu teori bağlamında bireyler özerklik, yetkinlik ve ilişkili olma ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çevrelerinde meydana gelen gelişmelerden haberdar olma isteği duymakta ve böylece FoMO davranışları tetiklenmektedir (Lemay vd., 2019:487). İnternet ve sosyal ağların kullanımı akademisyenler özelinde değerlendirildiğinde ise kendi alanındaki gelişmeleri takip edebilmesi,

sosyal yaşamı ve dünyadan gelişmeleri takip edebilmesi ve bilimsel bilgiyi üretirken entegre edebilmesi bakımından önem taşımaktadır (Qutishat & Sharour, 2019:404). Teori bağlamında özerklik, yetkinlik ve ilişkili olma isteği akademisyenleri sürekli sosyal ağlarda aktif olmaya ve aşırı internet kullanımına itebilir. Bu aşırı internet kullanımı akademik personelin yoğun iş temposu içerisinde akademik performans algılarına negatif yönlü etki edebilir. Dolayısıyla kendi kaderini tayin teorisi bağlamında sosyal ağlara bağlı kalma isteği doğrultusunda meydana gelen FoMO davranışı ile yoğun tempoda mesai harcayan ve günümüzün en kıt kaynaklarından biri olan zamanı, bilimsel araştırma yapmak yerine sosyal medyadaki gelişmeleri takip etmek için kullanan akademisyenlerin akademik performans algısı arasındaki muhtemel negatif bir ilişki çalışmanın araştırma konusunu oluşturmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın ilk hipotezi aşağıdaki şekilde oluşturulmaktadır:

H₁: Gelişmeleri kaçırma korkusu ile akademik performans arasında negatif bir ilişki vardır.

3.2. FoMO ve SK

İnternet ve sosyal ağlar genel olarak yalnızca sosyal etkileşim ve eğlence aracı olarak görülse de modern teknolojinin bilgi edinme, bilgiyi artırma ve bireyler arasında güçlü ilişkiler kurmadaki önemi yadsınamaz düzeydedir (Syed vd., 2020:22). Günümüzde internet bilgiye hızlı ve sürekli erişebilmeye imkân sağlamaktadır (Yıldız Durak & Seferoğlu, 2020:1057). Öte yandan bilgiye hızlı ve sürekli erişim imkânı sağlayan sosyal ağların kullanılması sürekli çevrimiçi olma ihtiyacını güçlendirmekte ve sanal ortamdan kopma durumunda kaygıyı beraberinde getirebilmektedir (Przybylski vd., 2013:1842). Sosyal ağlardaki gelişmelerden haberdar olamama kaygısı nedeniyle sosyal ağlarda uzun vakit geçirmeye neden olan korku ve endişe durumu Gelişmeleri Kaçırma Korkusu FoMO olarak ifade edilmektedir (Tandon vd., 2021:4). FoMO, günümüzde çalışma ortamlarının daha teknolojik hale gelmesi ve iş yeri internet kullanımının artması nedeniyle çalışanların endişelerini ve endişeye bağlı davranışlarını açıklayabilir (Farivar & Richardson, 2021:748). Ancak internet ve sosyal ağ hesaplarının aşırı kullanımı ile birlikte insanlar sosyal medyayı kontrolsüz bir şekilde kullanmaya başlaması, bu tür kullanımların istenmeyen alışkanlıklara ve hatta bağımlılıklara neden olduğu görülmektedir (Gezgin vd., 2017:157). Bu durum FoMO'nun karanlık yanlarını ortaya çıkarmakta olup (Fridchay & Reizer, 2022:258); bunun sonucunda ise bağımlılık durumu çalışanların iş yerinde mesai saatlerinde de çevrimiçi olmalarına neden olabilmektedir. Çalışma saatleri içerisinde iş tanımı dışında internet ve sosyal ağların kullanımı ve bu platformlarda zaman geçirilmesi Sanal Kaytarma olarak tanımlanmaktadır. Sanal kaytarma daha çok bilgisayar, tablet ve diğer teknolojik aletlerin başında uzun çalışma saatlerinin söz konusu olduğu mesleklerde görülmektedir (Sao vd., 2020:1509). Dolayısıyla akademisyenlik hem internet tabanlı teknolojik cihazların yoğun kullanıldığı hem de mesai kavramının uzun ve belirsiz olduğu bir meslek alanı olması nedeniyle sanal kaytarmanın gözlemlenmesi hem de mesleği gereği alanındaki ve çevresindeki gelişmeleri takip etme gerekliliğinden dolayı FoMO davranışı göstermeye uygun bir meslek olduğu söylenebilir. Bu bağlamda akademisyenlerde meydana gelebilecek FoMO davranışı ile sanal kaytarma davranışı arasındaki pozitif ilişkinin araştırılması çalışmanın ikinci odak noktasını oluşturmaktadır. Bu nedenle araştırmanın ikinci hipotezi aşağıda gösterilmektedir:

H₂: Gelişmeleri kaçırma korkusu ile sanal kaytarma arasında pozitif bir ilişki vardır.

3.3. SK ve APA

Günümüzde işyerlerinde artan internet kullanımıyla birlikte literatüre giren sanal kaytarma davranışı sonuçları itibariyle farklı görüşleri barındırmaktadır. Çalışanların mesai saatleri içerisinde internet ve bilişim araçlarını iş dışı amaçlarla kullanmaları olarak ifade edilen sanal kaytarma davranışının (Lim, 2002:676) bazı görüşlere göre iş yerinde çalışanlara dinlenme, mola verme ya da stres atmasına yardımcı olacağı düşüncesiyle performans olumlu katkısı olacağı belirtilirken (Van Doorn, 2011:14); bazı görüşlere göre ise SK çalışma performansını olumsuz etkileyen bir iş yeri sapması olarak ifade edilmektedir (Koay, 2018:1123). Ayrıca SK'nın çalışanların olumsuz çalışma ortamı ve koşullarına tepki olarak gösterdikleri bir davranış biçimi olduğu da ifade edilmektedir (Pindek vd., 2018:147). Dolayısıyla SK'nın performans temelinde sonuçsal bir kesinliği olmamasına rağmen çoğu araştırma (Koay, 2018:1125; Palladan, 2018:13; Syed vd., 2020:25) olumlu ya da olumsuz yönlü bir ilişkiden söz etmektedir. SK'yı teknolojiyle daha yoğun çalışan meslek gruplarında gözlenmesi sebebiyle dijital teknolojileri işinin bir gereği olarak yoğun kullanan akademisyenlerin mesai saatleri içerisinde e-posta kutusunu kontrol etmek, sosyal ağlarda vakit geçirmek, haber başlıkları okumak, video içerikleri izlemek gibi SK kapsamına girecek davranış gösterebilirler. Çünkü akademisyenlerin görevleri kapsamında açıklanan üç performans parametresi onları teknoloji yoğun bir çalışma temposuna maruz bırakmaktadır (Palladan, 2018:4). Dolayısıyla SK çalışanların mesai saatlerinde kendilerine kasıtlı ya da farkında olmaksızın oluşturdukları boşluk niteliğinde olup, performans ile olumlu ya da olumsuz ilişkisi olduğu ifade edilmektedir (Sao vd., 2020:1510). Literatürde sanal kaytarma ve performans değişkenlerine ait farklı sonuçların elde edilmesi araştırılmaya devam edilmesi gereken bir alan olduğuna işaret etmesinin yanı sıra akademik performans algısı ile sanal kaytarma ilişkisine odaklanan az sayıda çalışma olması (Palladan, 2018; Aybas & Güngör, 2020) ise bu alanda yer alan eksikliğin göstergesidir. Bu bağlamda akademisyenlerde meydana gelebilecek sanal kaytarma davranışı ile akademik performans algısı arasındaki ilişki araştırmanın üçüncü odak noktasını oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında bu ilişkinin negatif yönlü olması öngörülmekte olup; araştırılacak üçüncü hipotez aşağıda belirtilmektedir:

H₃: Sanal kaytarma ile akademik performans algısı arasında negatif bir ilişki vardır.

3.4. FoMO, SK ve APA

İşinin doğası gereği araştırma, öğrenme, kendini geliştirme, bilgi üretme ve aktarma gibi teknolojiyi sürekli kullanmak durumunda olan akademisyenlerin sosyal ve akademik çevreleri ya da dünyada olan gelişmeleri kaçırmamak istemesi doğaldır. Ancak FoMO'nun karanlık yüzü olarak literatürde ifade edilen internet bağımlılığı ve kontrolsüzce sosyal ağlarda çevrimiçi kalmak (Tandon vd., 2021:2; Marsh vd., 2022:129) akademisyenlerin işinin doğasıyla özdeşleştirilebilen gelişmeleri takip etme isteğini, performanslarının olumsuz etkilenebileceği farklı bir yöne çevirebilir. FoMO literatürde genç bir konu olması sebebiyle akademisyenlerin algıladığı performans düzeyini araştırılan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Fakat 'akademik performans' başlığı altında yapılan çalışmalarda (Qutishat & Sharour, 2019; Yıldız Durak & Seferoğlu, 2020; Fridchay & Reizer, 2022) üniversite öğrencilerinin akademik performansı ile FoMO ilişkisini araştırdığı gözlemlenmiştir. Dolayısıyla üniversitede görev yapmakta olan akademik personelin FoMO davranışı ile performans algısı arasındaki ilişkinin araştırılma-

sı önemlidir. Bu ilişki bağlamında FoMO'ya bağlı kontrolsüz internet kullanımı akademisyenleri çalışma saatleri içerisinde iş dışı sosyal ağlarda çevrimiçi olmaya zorlayabilir (Ai vd., 2021:34). FoMO'ya bağlı olarak sürekli çevrimiçi olma isteği akademisyenlerin çalışma saatlerinde çevrimiçi olmalarına ve iş dışında zaman geçirmelerine neden olabilir (Palladan, 2018: 6). Mlachowski & Simonini 2006 yılındaki çalışmalarında SK davranışı gösteren çalışanların zaman kaybetme eğiliminde olduklarını ve birincil görevlerini yapmak için harcadıkları zamanı azalttığını ve bunun da onların performansını etkilediğini ifade etmektedir (Lim & Chen, 2012:343). Dolayısıyla akademisyenlerin FoMO davranışına bağlı olarak meydana gelebilecek sanal kaytarma davranışının akademik performans algısı ile ilişkisine aracılık etmesi beklenmektedir. Bu kapsamda çalışmanın son araştırma hipotezi aşağıdaki şekilde oluşturulmaktadır:

H₄: Gelişmeleri kaçırma korkusu ile akademik performans algısı arasındaki ilişkide sanal kaytarmanın aracılık rolü bulunmaktadır.

4. Yöntem

4.1. Örneklem

Çalışmanın örneklemini İç Anadolu bölgesindeki kamu veya vakıf üniversitelerinde görev yapmakta olan ve kolayda örnekleme yöntemi ile seçilen akademik personel oluşturmaktadır (n=495). Katılımcıların %41'ini erkekler (n=203), %59'unu ise kadınlar (n=292) oluşturmaktadır. %0,4'ü 25 yaş ve altı (n=2), %14,1'i 57 ve üstü (n=70), %37'si 41-56 yaş aralığı (n=183), %48,5'i ise 26-40 yaş aralığındadır (n=240). Katılımcıların çoğunluğu %22,8 ile doktor öğretim üyesi (n=113), %21'i profesör (n=104), %18,2'si araştırma görevlisi (n=90), %18'i doçent (n=89), %11,5'i araştırma görevlisi doktor (n=57), %4,6'sı öğretim görevlisi (n=23) ve %3,8'i öğretim görevlisi doktordur (n=19).

4.2. Ölçekler

Çalışmanın bağımsız değişkeni olan gelişmeleri kaçırma korkusunu ölçmek için Zhang vd. (2020) tarafından geliştirilen ve Çelik & Özkara (2022) tarafından Türkçeye uyarlanan FoMO (Fear of Missing Out) ölçeği kullanılmıştır. Ölçek "*Sosyal medyada aktif olmadığım zamanlarda kendimi endişeli hissederim*" gibi 5 maddenin bulunduğu kişisel FoMO ile "*Sosyal medyada aktif olmadığım zamanlarda sosyal grubum tarafından dışlandığımı hissederim*" gibi 4 maddenin bulunduğu sosyal FoMO alt boyutu olan iki boyutlu toplam 9 maddelik bir ölçektir.

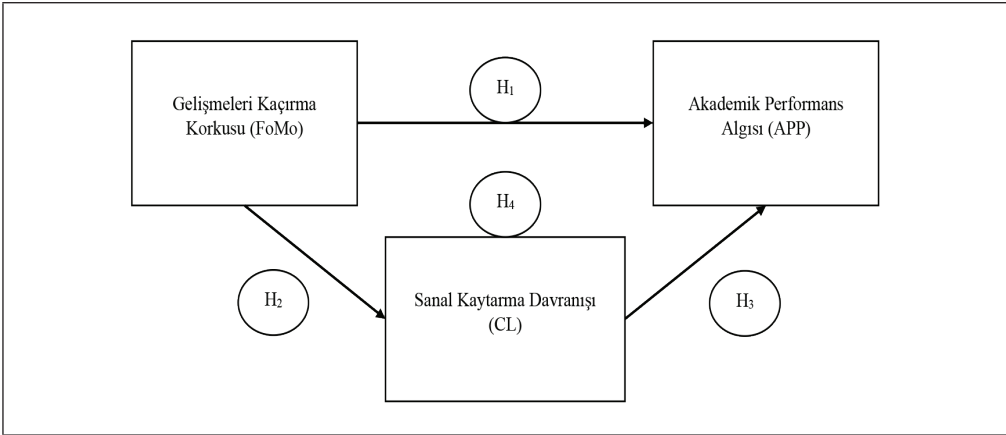
Çalışmanın bağımlı değişkeni rolündeki akademik performans algısı ölçeği (APA) Gür (2017) tarafından geliştirilmiş olup, ölçek "*Çalışmalarında yabancı kaynakları zorlanmadan kullanabilirim*" şeklindeki 10 maddesi yabancı dil öz yeterliliğini, "*Araştırmalarımın veri analizlerini yardıma ihtiyaç duymadan yapabilirim*" şeklindeki 5 maddesi bilimsel araştırma öz yeterliliği, "*Elektronik kitaplardan yararlanırım*" şeklindeki 5 maddesi teknoloji öz yeterliliği, "*Alanımdaki kavramları, öğrencilere etkili bir biçimde öğretecek kadar iyi biliyorum*" 3 maddesi etkili ders anlatımını ve "*İdari görevler, beni akademik çalışma yapmaktan alıkoyamaz*" 3 maddesi dış etmenler karşısında öz yeterliliği ölçecek şekilde toplam 26 maddeden oluşmaktadır.

Çalışmada aracılık rolünü üstlenecek olan sanal kaytarma ise (SK) Blanchard & Henle'nin (2008) geliştirdiği ve Türkçe formunun Kayapalı Yıldırım'ın (2016) çalışmasında kullanıldığı haliyle ölçülmüştür. Ölçekteki ilk 11 madde “*Haber sitelerine bakar ve haberleri okurum*” şeklindeki önemsiz sanal kaytarma boyutunu, son 9 madde ise “*Sanal bahis sitelerini ziyaret ederim*” şeklindeki önemli sanal kaytarma boyutunu meydana getirmektedir.

4.3. Veri Toplama Süreci

Çalışma kapsamında verilerin toplanabilmesi amacıyla öncelikle Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 22.04.2022 tarihinde 04 oturum numarası ve 26. gündem maddesi gereği onay alınmıştır. Anketler, zaman ve maliyet kısıtlarından dolayı çevrimiçi olarak 02.06-2022 – 13.06.2022 tarihleri arasında toplanmıştır. Etik kurul ile anketlerin gönderimi arasındaki sürede ise, akademik personellerin e-posta adreslerine tek tek kişisel sayfaları ziyaret edilerek ulaşılmıştır. Veriler daha sonra IBM SPSS 22.0 paket programına aktarılmış ve Şekil 1 de gösterilen model kapsamındaki hipotezler doğrultusunda analizleri yapılmıştır.

Şekil 1: Çalışmanın Modeli

5. Bulgular

5.1. Ölçeklerin Güvenirlik ve Geçerlilik Bulguları

FoMo ölçeği için yapılan açımlayıcı faktör analizi (AFA) sonucunda Tablo 1 de görüleceği üzere ölçek maddeleri orijinalinde olduğu gibi iki alt boyutta toplanmıştır. Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) katsayısı .894 ($p < 0.01$) olarak bulunan ölçeğin 2 faktör ile açıklanan toplam varyansı %77,297 olarak tespit edildi.

Tablo 1: FoMO Ölçeğinin Güvenirlik ve Geçerlik Bulguları

Madde	Faktör 1 (Kişisel FoMO)	Faktör 2 (Sosyal FoMO)
FoMO_Kişisel_1	,882	
FoMO_Kişisel_2	,842	
FoMO_Kişisel_3	,884	
FoMO_Kişisel_4	,770	
FoMO_Kişisel_5	,672	
FoMO_Sosyal_1		,769
FoMO_Sosyal_2		,834
FoMO_Sosyal_3		,910
FoMO_Sosyal_4		,877

Extraction Method: Principal Component Analysis Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization; KMO Değeri= ,894 (p<0.01) Açıklanan Varyans=%77,297
Faktör 1 için Açıklanan Varyans=%61,359 Faktör 2 için Açıklanan Varyans=%15,938
Cronbach's Alpha a = ,916; Faktör 1 için a= ,908; Faktör 2 için a = ,910

AFA sonucunda elde edilen yapının geçerliğinin ispatı için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulandı. 5. ifadenin yükü düşük çıktığı için analizden çıkarıldı. Elde edilen sonuçlara göre $\chi^2/df=4,575$; GFI=,964; NFI=,975; CFI=,980 ve RMSEA değeri 0,085 olarak bulundu. RMSEA değeri dışındaki bulgular ölçeğin yapısının genel bağlamda iyi düzeyde olduğunu göstermektedir (Yaşlıoğlu, 2017:77). Bununla birlikte Schermelleh-Engel vd.'nin (2003:36) çalışmasına göre RMSEA değerinin 0,08 ve 0,1 arasında bir değer alması kabul edilebilir düzeyde olduğunu gösterdiği için analize bu yapı ile devam edilmiştir. Ölçeğin güvenilirlik analizi sonucu Cronbach's alpha değeri ise ,906 olarak elde edilmiştir.

Akademik performans algısı (APA) ölçeği için yapılan AFA sonucunda üzere ilk olarak maddeler 6 boyutta toplandı. Fakat binişik madde niteliğindeki 5 madde çıkarıldı. Kalan maddeler ise orijinal ölçeğe uyumlu olacak şekilde Tablo 2 de görüleceği 5 faktör altında toplandı. Maddelerin yanındaki "R", ilgili maddenin ters kodlu olduğunu göstermektedir. KMO değeri ,891 (p<0.01) olarak bulunmuş olup 5 faktörlü yapı ölçeğin toplam varyansının %63,816'sını açıkladı.

Tablo 2: Akademik Performans Algısı Ölçeğinin Güvenirlik ve Geçerlik Bulguları

Madde	Faktör 1 (Yabancı Dil)	Faktör 2 (Bilimsel Yeterlilik)	Faktör 3 (Ders Anlatım)	Faktör 4 (İdari Görev)	Faktör 5 (Teknolojik Yeterlilik)
APA_YD_2	,825				
APA_YD_3	,823				
APA_YD_4	,726				
APA_YD_5	,854				
APA_YD_6R	,734				
APA_YD_7R	,854				
APA_YD_8R	,756				
APA_YD_9R	,704				
APA_YD-10R	,603				
APA_B_2		,750			
APA_B_3		,771			
APA_B_5R		,732			
APA_D_1			,658		
APA_D_2			,830		
APA_D_3			,734		
APA_İ_1				,684	
APA_İ_2				,783	
APA_İ_3R				,650	
APA_T_1					,489
APA_T_5					,528
Extraction Method: Principal Component Analysis Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization; KMO Değeri=.891 (p<0.01) Açıklanan Varyans=%63,816 Faktör 1 için AV = %28,115; Faktör 2 için AV = %9,843; Faktör 3 için AV= %9,000; Faktör 4 için AV= %8,796; Faktör 5 için AV= %8,062					
Cronbach's Alpha a = ,876					

AFA sonucunda elde edilen yapının geçerliğinin ispatı için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulandı. Elde edilen sonuçlara göre $\chi^2/df=2,634$; GFI=.921; NFI=.913; CFI=.944 ve RMSEA değeri 0,058 olarak bulundu. Bulgular ölçeğin yapısının iyi düzeyde olduğunu göstermektedir (Yaşlıoğlu, 2017:77). Güvenirlik analizi sonucunda Cronbach's alpha değeri ise ,876 olarak elde edilmiştir.

Sanal kaytarma davranışı için (SK) yapılan AFA sonucunda ilk olarak 3 madde binişik nitelik taşıdığı için analizden çıkarıldı. Kalan maddeler 4 faktörde toplandı (KMO: .79; Açıklanan Varyans. %51). Bu yapıdaki 4 madde de binişik nitelik taşıdığı için analizden çıkarıldı.

dı. Kalan maddeler Tablo 3 de görüleceği üzere 3 faktörde toplandı (KMO=.762, Açıklanan Varyans= %53,82). Yeni boyutlandırmaya göre orijinal ölçekteki ciddi sanal kaytarma boyutu altında yer alan (SK_S) faktörler ciddi sanal kaytarma, orijinal ölçekteki önemsiz sanal kaytarma davranışlarından (SK_M) bir kısmı iletişim amaçlı önemsiz sanal kaytarma ve bir kısmı ise hobi amaçlı önemsiz sanal kaytarma olarak isimlendirildi. Genel olarak ölçeğin orijinal haline bağımlı kalınsa da sadece ciddi sanal kaytarma davranışı yer altında olan “Facebook, Twitter, Instagram ve Whatsapp vb. görüşme araçları ile anlık sohbet mesajları alır ve gönderirim.” maddesi tekrar incelendiğinde iletişim amaçlı önemsiz sanal kaytarma boyutu altında olmasının mantıklı olduğu görüldü.

Tablo 3: Sanal Kaytarma Davranışı Ölçeğinin Güvenirlik ve Geçerlik Bulguları

Madde	Faktör 1 (Ciddi Sanal Kaytarma)	Faktör 2 (İletişim Amaçlı Önemsiz Sanal Kaytarma)	Faktör 3 (Hobi Amaçlı Önemsiz Sanal Kaytarma)
SK_S_2	,703		
SK_S_3	,796		
SK_S_4	,781		
SK_S_5	,729		
SK_M_1		,773	
SK_M_2		,783	
SK_M_6		,736	
SK_M_8		,481	
SK_S_1		,513	
SK_M_3			,525
SK_M_4			,846
SK_M_5			,588
SK_M_7			,839

Extraction Method: Principal Component Analysis Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization; KMO Değeri=.762 (p<0.01) Açıklanan Varyans=%53,82
Faktör 1 için AV = %18,757; Faktör 2 için AV = %18,468; Faktör 3 için AV= %16,596
Cronbach's Alpha a = ,772; Faktör 1 için a = ,763; Faktör 2 için a = ,714; Faktör 3 için a = ,693

AFA sonucunda elde edilen yapının geçerliğinin ispatı için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulandı. Elde edilen sonuçlara göre $\chi^2/df=2,757$; GFI=.951; NFI=.904; CFI=.936 ve RMSEA değeri 0,060 olarak bulundu. Bulgular ölçeğin yapısının iyi düzeyde olduğunu göstermektedir (Yaşlıoğlu, 2017:77). Güvenirlik analizi sonucunda ise Cronbach's alpha değeri ,772 olarak elde edilmiştir.

5.2. Değişkenler Arası İlişki Analizi

Tablo 4 de görüleceği üzere gelişmeleri kaçırma korkusu ile akademik performans algısı arasındaki ilişkide zayıf fakat negatif ve anlamlı bir ilişki çıkmıştır. Ayrıca gelişmeleri kaçır-

ma korkusu ile sanal kaytarma davranışı arasında da zayıf da olsa anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bu kapsamda H_1 ve H_2 desteklenmiştir. Bununla birlikte sanal kaytarma davranışı ile akademik performans algısı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu yüzden H_3 desteklenmemiştir.

Tablo 4: Korelasyon Analizi Bulguları

	1	2	3	4	5	6
FoMO (1)	1					
SK (2)	,220**	1				
APA (3)	-,219**	,038	1			
Cinsiyet (4)	,077	,058	,08	1		
Yaş (5)	-,117*	-,157**	,022	,224**	1	
Unvan (6)	-,046	-,140**	,210**	,223**	,594**	1

** Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

5.3. Aracılık Etkisi

Sanal kaytarma davranışının, gelişmeleri kaçırma korkusu ile akademik performans algısı arasındaki ilişkideki aracılık etkisini incelemek amacıyla Process Macro v3.4 kullanılmıştır. Tablo 5 incelendiğinde aracılık etkisinin analiz edildiği Model 3 de bağımsız ve aracı değişken anlamlı çıksa da Total Etki Modeli başlığındaki dolaylı etki satırında da LLCI ve ULCI arasında "0" bulunmaması, dolaylı etkiyi istatistiki olarak anlamlı olarak gösterdiği için H_4 desteklenmiştir.

Tablo 5: Aracılık Etkisi

	Model 1 (Bağımlı Değişken: SK)	Model 2 (Bağımlı Değişken: APA)	Model 3 (Bağımlı Değişken: APA)
Sabit	2,343**	4,049**	3,8303**
FoMO	,197**	-,201**	-,2198**
SK			,0932*
Adj. R²	0,047**	0,046 **	,0555**
F	25,165	24,740	14,4674
N	495	495	495
Total Etki Modeli			
	Etki	LLCI	ULCI
Toplam Etki	-,2014**	-,2810	-,1219
Doğrudan Etki	-,2198**	-,3011	-,1384
Dolaylı Etki	,0183**	0003	,0419
Bağımsız Değişken: FoMO	*p<0.05 **p<0.001 anlamlılık düzeyi		

6. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, literatürde henüz yeni bir konu olan olan gelişmeleri kaçırma korkusu ile (FoMO) genellikle öğrenciler nezdinde ele alınan akademik performans algısı (APA) arasındaki ilişkide sanal kaytarma (SK) davranışlarının aracılık rolü incelenmiştir. Bu kapsamda İç Anadolu Bölgesindeki kamu veya vakıf üniversitelerinde görev yapmakta olan 495 akademik personele çevrimiçi anket gönderilerek ilgili değişkenler arasındaki ilişki SPSS ve Process Macro aracılığı ile test edilmiştir. Yapılan analizler neticesinde öncelikle FoMO ile APA arasında anlamlı ve negatif bir ilişki bulunarak H_1 desteklenmiştir. Literatür incelendiğinde elde edilen bulgular, Fridchay & Reizer (2022)'in ve Qutishat & Sharour (2019)'un üniversite öğrencilerinin FoMO davranışları ve akademik performansları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmalarında elde ettiği sonuçlarla benzerlik taşımaktadır. Fakat Lemay vd.'nin (2019) yine üniversite öğrencilerini temel alan çalışmasındaki sonuçlar ise bu çalışmada elde edilen sonuçları desteklememektedir. İlgili çalışmada üniversite öğrencilerinin FoMO davranışları ile akademik performansları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit etmiştir. Literatür incelendiğinde bu çalışmanın örneklemini oluşturan akademik personelleri temel alan ve FoMO ile akademik performans algısı arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Çalışmada elde edilen sonuç neticesinde akademik personelde, kendi alanında olsun ya da olmasın, sosyal medyadaki gelişmeleri kaçırma korkusunun artması, akademik personelin bu tür mecralarda fazladan zaman harcamasına yol açmaktadır. Bu durum ise akademik personeli objektif ölçütler bakımından belki de yoğun iş temposunda bir miktar uzaklaştırarak, farklı gelişmelerle ufkunu genişleterek ya da stresli olduğu bir anda kendisini mutlu edecek bir gelişmeden haberdar olarak performansına olumlu yönde katkılar yapsa da en azından kendi algısı kapsamında performansını olumsuz yönde etkilediği görülmüştür. Giriş bölümünde de ifade edildiği üzere iş görenlerin mesleklerine ve kurumlarına karşı olan tutum ve davranışlarında objektif ölçütlerden ziyade sübjektif değerlendirmelerin daha güçlü olduğu düşünüldüğünde gelişmeleri kaçırma korkusunun derecesi önem arz etmektedir. Özellikle Türkiye'deki üniversitelerin akademik performans bağlamında dünya üzerindeki yeri düşünüldüğünde (URAP, 2021) ve bu performansta akademik personelin payı göz önüne alındığında (Karataş vd., 2017: 89), bu olguya olumsuz yönde etkileyecek tüm kriterlerin mümkün olduğunca engellenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, her ne kadar bilgi çağında yaşıyor olsak dahi, topluma rol model olacak nitelikteki akademik personellerin, özellikle araştırma yapmak, bilgi edinmek, kendini geliştirmek ya da yayın üretmek için kullandığı teknolojide, ilgili amaç kapsamı dışına çıkmaması; ancak konsantrasyonunun azalarak performansının düşmeye başladığı zamanlarda farklı uğraşlara yönelecek şekilde iradesini kontrol etmesi önem taşımaktadır.

İkincil olarak incelenen ilişki ise FoMO ile sanal kaytarma arasındaki ilişkidir. Çalışma bulgularına göre FoMO ile SK arasındaki anlamlı ve pozitif bir ilişki mevcuttur. Literatür incelendiğinde yapılan çalışmaların sonuçlarının elde ettiğimiz sonuçları desteklediği gözlenmektedir. Öğrencilerin FomO davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasındaki ilişkiyi inceleyen iki çalışmada (Tozkoparan & Kuzu, 2019; Ergin & Karataş, 2022) ilişki düzeyinin pozitif ve anlamlı çıktığı ifade edilmiştir. Benzer şekilde örneklem olarak öğretmenleri temel alan ve aynı ilişkiselliği inceleyen Güllü & Serin (2020)'in çalışmasında da pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Fakat FoMO ile akademik performans algısında olduğu gibi literatürde akademisyenler özelinde FoMO davranışı ve sanal kaytarma davranışı ilişkisini inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Ülkemizde gündemin dinamik bir yapıda olduğu ve

sürekli değiştiği düşünülürse, bireylerin sosyal medyadaki gelişmeleri kaçırma korkularının artması ile, bu mecralarda harcadıkları zamanın artmasının doğru orantılı olması doğaldır. Fakat bu durum bir bağımlılık düzeyinde (Fridchay & Rizer, 2022:258) iş yerine yansıdığında ve ilgili gelişmelerin yapılan işin dışındaki farklı bir konudan meydana geldiği zamanlarda ise bu durum sanal kaytarma olarak açıklanmaktadır.

Üçüncü olarak ise sanal kaytarma ile akademik performans algısı arasındaki ilişki incelenmiş ve istatistiki olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Literatür incelendiğinde Aybas & Güngör'ün (2020) Türkiye ve Polonya'daki akademisyenlerin sanal kaytarma ve iş performansı ilişkisini incelediği çalışmalarında iki ülke için sanal kaytarma ile çalışan performansı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamış ve sonuçlar elde ettiğimiz çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermiştir. Fakat literatürde sanal kaytarma ve performans ilişkisini konu alan diğer çalışmaların sonuçları arasında farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin; Fındıklı'nın (2016) sağlık ve tekstil sektörlerini temel alan çalışmasında sağlık sektöründeki çalışanların sanal kaytarma ve performans arasındaki ilişki negatif yönlü iken; tekstil sektöründe çalışmakta olan iş görenlerde bu ilişkinin pozitif olduğu ifade edilmiştir. Benzer şekilde Sao vd.'nin (2020) çeşitli sektörlerin toplamından oluşan bir örnekleme temel aldığı çalışmalarında sanal kaytarma ve performans ilişkisinin pozitif yönlü olduğu tespit edilmiştir. Diğer yandan Palladan (2018) tarafından akademisyenlerin sanal kaytarma davranışı ve akademik performans arasındaki ilişkisinin incelendiği çalışmasında ise negatif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Akademisyenlerin, mesleğin gerekliliğinden dolayı sadece iş yerinde çalışmayıp, aynı zamanda özel yaşamlarından da zaman ayırarak araştırma yapmaları, kendilerini geliştirmeleri ve yayın üretmeleri, tanım gereği iş yerinde gerçekleşebilecek sanal kaytarma davranışının oluşmasını engellemektedir. Çünkü ilgili akademisyen, iş yaşamı dışında özel yaşamında da çalışabilmekte ve bu zaman sürecindeki gerçekleştireceği sanal ortam tabanlı iş dışı faaliyetler (e-posta okumak, müzik dinlemek, haber sitelerinde dolaşmak vb.) sanal kaytarma olarak adlandırılmamaktadır. Bununla birlikte yukarıda sayılan mesleki gereklilikten dolayı bir akademisyenin performansı sadece iş yerinde gerçekleştirilen işlemler sonucunda oluşmayıp, aynı zamanda iş dışı yaşamındaki araştırma faaliyetleri de hesaba katılarak meydana gelmektedir. Bunun bir sonucu olarak ilgili iki değişken arasında anlamlı bir ilişki çıkmaması doğal niteliktedir. Tüm bu sebep ve sonuçlara rağmen, çalışmadaki ikincil temel amaç olan ve dördüncü hipotezi oluşturan akademideki gelişmeleri kaçırma korkusu ile algılanan performans arasındaki ilişkide sanal kaytarmanın aracılık rolü istatistiki olarak anlamlı çıkmıştır. Yani akademisyenler, sanal mecralardaki gelişmeleri kaçırma korkusunu deneyimlediklerinde, sanal kaytarma yaparak akademik performans algılarında düşüş yaşamaktadır. Bu durum ise Tandon vd.'nin (2021:2) ve Marsh vd.'nin (2022:129) çalışmasında belirtmiş olduğu, akademisyenlerin literatürdeki gelişmeleri sürekli takip etme gereksinimlerinden de kaynaklanan ve FoMO'nun karanlık yüzü olan sosyal ağlarda uzun süre çevrimiçi kalmanın bir nevi sanal kaytarmaya dönüşmesi ve akabinde performanslarının olumsuz yönde etkilenmesi durumu ile açıklanabilir. Benzer şekilde FoMO güdüsüyle internetin kontrolsüz kullanımı akademisyenleri ofis saatleri içerisinde iş dışındaki sosyal ağlarda çevrimiçi olmaya zorlaması (Ai vd., 2021:34) iş dışında zaman geçirmelerine neden olabilir (Palladan, 2018:6). Bu durum ise performanslarına objektif ölçütler doğrultusunda olumsuz etkisi olacağı kadar, algı kapsamında da negatif yönlü etkisinin olduğunu göstermektedir.

Çalışmanın bazı kısıtlılıkları bulunmaktadır. Bu çalışma sadece İç Anadolu bölgesindeki üniversitelerde görev yapan akademik personel nezdinde gerçekleştirilmiştir. Daha son-

raki çalışmalarda farklı bölgelerde görev yapmakta olan akademik personel ile çalışma tekrar gerçekleştirilebilir. Bölgelerin akademik ve sosyo-kültürel gelişmişlik düzeyine göre bölgeler arası karşılaştırma yapılabilir. Ayrıca zaman ve maliyet kısıtlarından dolayı tüm katılımcılara çevrimiçi anket gönderme yoluyla ulaşılmıştır. Bu sebeple katılımcılar, ankette anlamakta güçlük çektikleri maddelerin olması durumunda geribildirim yapmamış / yapamamıştır. Bununla birlikte ileriki çalışmalarda gelişmeleri kaçırma korkusu ile objektif ölçütlerden yararlanarak akademik performans arasındaki ilişki incelenebilir. Ayrıca sadece akademi ile sınırlı kalmayıp, özellikle bilgi-yoğun olacak şekilde farklı sektörlerde de ilgili ilişki analiz edilebilir.

Katkı Oranı Beyanı

Çalışmanın tüm aşamalarında her iki yazar birlikte ve eşit düzeyde katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Çalışmanın yazarları arasında beyan edeceği herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Ai, J. T. T., Ting, C. Q. & Meng, L. L. (2021). Effects of digital addiction on work performance among private higher education academic staff in Malaysia. *Journal of Education and Social Sciences*, 18(2), 34-41.
- Alutaybi, A., McAlaney, J., Arden-Close, E., Stefanidis, A., Phalp, K. & Ali, R. (2019). Fear of missing out (FoMO) as really lived: Five classifications and one ecology. 2019 6th International Conference on Behavioral, Economic and Socio-Cultural Computing (BESC) (pp. 1-6). IEEE.
- Aybas, M. & Gungor, A. (2020). Does cyberloafing reduce academic performance? A comparative study between Turkey and Poland. *Revista Argentina de Clínica Psicológica*, 29(5), 1060-1072.
- Aytekin, I., Erdogmus, N., Erdil, O. & Akgün, A. E. (2016). Academicians' career capital and career satisfaction: The mediation effect of research productivity. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 16(6), 1921-1945.
- Barbulescu, R. (2015). The strength of many kinds of ties: Unpacking the role of social contacts across stages of the job search process. *Organization Science*, 26(4), 1040-1058.
- Blanchard, Anita L. & Christine A. Henle (2008). Correlates of different forms of cyberloafing: The role of norms and external locus of control. *Computers in Human Behavior*, 24, 1067-1084.
- Budnick, C. J., Rogers, A. P. & Barber, L. K. (2020). The fear of missing out at work: Examining costs and benefits to employee health and motivation. *Computers in Human Behavior*, 104, 106161.
- Burleson, J. & Greenbaum, B. E. (2019). When spheres collide: A refocused research framework for personal use of technology at work. *Communications of the Association for Information Systems*, 45(1), 23.
- Chen, Y. F. & Peng, S. S. (2008). University students' Internet use and its relationships with academic performance, interpersonal relationships, psychosocial adjustment, and self-evaluation. *CyberPsychology & Behavior*, 11(4), 467-469.
- Çelik, F. & Özkara, B. Y. (2022). Fear of missing out (FoMO) scale: It's adaptation to and psychometric properties in social media context. *Studies in Psychology*, 42(1), 1-32.

- Erarslan, I. (2015). Üniversitelerin uluslararası görünürlüğü: Akademik performans ve üniversite marka değeri ilişkisi. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 37-47.
- Ergin, Z. Ö. & Karataş, K. (2022). The Mediating Role of FOMO in the Relationship Between Social Appearance Anxiety and Cyberloafing. *Advancing Interpersonal Emotion Regulation and Social Regulation* (pp. 273-296). IGI Global.
- Farivar, F. & Richardson, J. (2021). Workplace digitalisation and work-nonwork satisfaction: The role of spillover social media. *Behaviour & Information Technology*, 40(8), 747-758.
- Fındıklı, M. A. (2016). Relationship between cyberloafing and work performance: Comparison of health and textile industry workers. *International Journal of Social Inquiry*, 9(1), 33-62.
- Fridchay, J. & Reizer, A. (2022). Fear of Missing out (FOMO): Implications for employees and job performance. *The Journal of Psychology*, 156(4), 257-277.
- Gaus, N. & Hall, D. (2016). Performance indicators in Indonesian universities: The perception of academics. *Higher Education Quarterly*, 70(2), 127-144.
- Gezgin, D. M., Hamutoglu, N. B., Gemikonakli, O. & Raman, I. (2017). Social networks users: Fear of missing out in preservice teachers. *Journal of Education and Practice*, 8(17), 156-168.
- Göksu, İ. & Bolat, Y. İ. (2017). Akademik teşvik uygulamasının ilk sonuçlarına ait değerlendirmeler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3, 441-452.
- Güllü, B. & Serin, H. (2020). The relationship between fear of missing out (FoMO) levels and cyberloafing behaviour of teachers. *Journal of Education and Learning*, 9(5).
- Gür, R. (2017). Development of the academic performance perception scale. *Eurasian Journal of Educational Research*, 69, 177-197.
- Houston, D., Meyer, L. H. & Paewai, S. (2006). Academic staff workloads and job satisfaction: Expectations and values in academe. *Journal of higher education policy and management*, 28(1), 17-30.
- Karataş, T., Özen, Ş. & Gülnar, E. (2017). Akademisyenlerin kariyer basamakları ve yükseltme ölçütlerine ilişkin görüşleri. *Yükseköğretim Dergisi*, 7(2), 82-93.
- Kayapalı, Yıldırım, S. (2016). Etik iklim ve örgütsel kontrol mekanizmalarının sanal kaytarma davranışı üzerindeki etkisinde örgütsel sinizmin aracılık rolü (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Khansa, L., Barkhi, R., Ray, S. & Davis, Z. (2018). Cyberloafing in the workplace: Mitigation tactics and their impact on individuals' behavior. *Information Technology and Management*, 19(4), 197-215.
- Koay, K. Y. (2018). Workplace Ostracism and Cyberloafing: A Moderated-Mediation Model. *Internet Research*, 28(4), 1122-1141.
- Lemay, D. J., Doleck, T. & Bazalais, P. (2019). Self-determination, loneliness, fear of missing out, and academic performance. *Knowledge Management & E-Learning: An International Journal*, 11(4), 485-496.
- Lim, V. K. G. (2002). Understanding adherence to breast self-examination in older women. *Journal of Organizational Behavior*, 23, 675-694.
- Lim, V. K. & Chen, D. J. (2012). Cyberloafing at the workplace: Gain or drain on work?. *Behaviour & Information Technology*, 31(4), 343-353.
- Marsh, E., Vallejos, E. P. & Spence, A. (2022). The digital workplace and its dark side: An integrative review. *Computers in Human Behavior*, 128, 107118.

- Ojokuku, R. M. (2013). Effect of performance appraisal system on motivation and performance of academics in Nigerian public universities. *Australian Journal Of Business And Management Research*, 3(3), 20.
- Palladan, A. A. (2018). Moderating effects of cyberloafing activity on innovative work behaviour and lecturers job performance. *International Journal of Advanced Studies in Social Science & Innovation*, 2(1), 28-49.
- Pindek, S., Krajcevska, A. & Spector, P. E. (2018). Cyberloafing as a coping mechanism: Dealing with workplace boredom. *Computers in Human Behavior*, 86, 147-152.
- Przybylski, A. K., Murayama, K., DeHaan, C. R. & Gladwell, V. (2013). Motivational, emotional, and behavioral correlates of fear of missing out. *Computers In Human Behavior*, 29(4), 1841-1848.
- Qutishat, M. & Sharour, L. A. (2019). Relationship between fear of missing out and academic performance among omani university students: A descriptive correlation study. *Oman Medical Journal*, 34(5), 404.
- Rozgonjuk, D., Sindermann, C., Elhai, J. D. & Montag, C. (2020). Fear of Missing Out (FoMO) and social media's impact on daily-life and productivity at work: Do WhatsApp, Facebook, Instagram, and Snapchat Use Disorders mediate that association? *Addictive Behaviors*, 110, 106487.
- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54-67.
- Sao, R., Chandak, S., Patel, B. & Bhadade, P. (2020). Cyberloafing: Effects on employee job performance and behaviour. *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)*, 8(5).
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Syed, S., Singh, H., Thangaraju, S. K., Bakri, N. E. & Hwa, K. Y. (2020). The impact of cyberloafing on employees' job performance: A review of literature. *Journal of Advances in Management Sciences & Information Systems*, 6, 16-28.
- Tandon, A., Dhir, A., Talwar, S., Kaur, P. & Mäntymäki, M. (2021). Dark consequences of social media-induced fear of missing out (FoMO): Social media stalking, comparisons, and fatigue. *Technological Forecasting and Social Change*, 171, 120931.
- Tozkoparan, S. B. & Kuzu, A. (2019). The relationship between fear of missing out (FoMO) levels and cyberloafing behaviors of teacher candidates. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(1), 87-110.
- URAP (University Ranking by Academic Performance) 2021-2022 URAP Türkiye sıralaması basın açıklaması (2021). <https://newtr.urapcenter.org/cdn/storage/PDFs/cXuGky5DbBvC5eFeK/original/cXuGky5DbBvC5eFeK.pdf>. Erişim Tarihi: 20.08.2022.
- Usman, M., Javed, U., Shoukat, A. & Bashir, N. A. (2021). Does meaningful work reduce cyberloafing? Important roles of affective commitment and leader-member exchange. *Behavior & Information Technology*, 40(2), 206-220.
- Van Doorn, O. N. (2011). *Cyberloafing: A multi-dimensional construct placed in a theoretical framework*. Van Doorn, ON Eindhoven University of Technology, Netherlands.
- Yaşloğlu, M. M. (2017). Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlilik: Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması. *İstanbul University Journal of the School of Business*, 46(Özel Sayı), 74-85.

- Yildiz Durak, H. & Seferoğlu, S. S. (2020). Antecedents of social media usage status: Examination of predictiveness of digital literacy, academic performance, and fear of missing out variables. *Social Science Quarterly*, 101(3), 1056-1074.
- Zhang, Z., Jiménez, F. R. & Cicala, J. E. (2020). Fear Of missing out scale: A self-concept perspective. *Psychology & Marketing*, 37(11), 1619–1634. doi:10.1002/mar.21406.
- Zheng, B. & Wang, Z. (2017). Perceived overqualification and its outcomes: The moderating role of organizational learning. *Social Behavior and Personality*, 45(10), 1675-1690.
- Zhu, J., Wei, H., Li, H. & Osburn, H. (2021). The paradoxical effect of responsible leadership on employee cyberloafing: A moderated mediation model. *Human Resource Development Quarterly*, 32(4), 597-624.

EXTENDED SUMMARY

Purpose

In this study, the mediating role of cyberloafing in the relationship between academic staff's fear of missing out and their perceived academic performance is examined.

Literature Review

Today, the rapid change of information, the accumulation of developments that are difficult to follow and the reliability of news sources can trigger the fear of missing out in cases where individuals cannot access social networks (Alutaybi et al., 2019:2). This state of anxiety, which is expressed as 'Fear of Missing Out (FoMO)' in the literature, encourages individuals to stay connected constantly and drives them to use the internet more (Lemay et al., 2019:487). It is stated that especially in academia, which is one of the occupational groups where the internet is used extensively, the desire and need to access social networks increases, and in cases where access is not provided, FoMO is triggered (Qutishat & Sharour, 2019:405). This fear can be expressed as the FoMO on academic developments or missing something in the social field while fulfilling their academic duties (Güllü & Serin, 2020:206). In the context of anxiety, individuals may exhibit excessive internet use behavior, causing their time and energy not to be used efficiently (Fridchay & Reizer, 2022:260) and even spending time outside of work on social networks during office hours. Staying online for personal purposes in the workplace is expressed as cyberloafing (CL) (Lim, 2002:677). Today, in addition to supporting the use of technology in organizations with the idea that it will have a positive effect on performance, there are also studies revealing the opposite in the literature (Rozgonjuk et al., 2020:7; Ai et al., 2021:34). One of the areas where negative effects are seen is academia (Chen & Peng, 2008:468).

Methodology

The sample of the study consists of academic staff working either in state or foundation universities in the Central Anatolia region and selected by convenience sampling method (n=495). FoMO is measured by the scale developed by Zhang et al. (2020) and adapted into Turkish by Çelik & Özkara (2022) with 9-item form. The academic performance perception scale (APA) is measured with a scale developed by Gür (2017) and consists of 26 items. Cyberloafing was measured by the scale with 20 items developed by Blanchard & Henle (2008) and adapted into Turkish by Kayapalı Yıldırım (2016). In order to collect data within the scope of the study, firstly, approval was obtained from Kırıkkale University Social and Human Sciences Research Ethics Committee on 22.04.2022 as per session number 04 and agenda item 26. The questionnaires were collected online between 02.06-2022 – 13.06.2022 due to time and cost constraints. In the period between the ethics committee and the sending of the questionnaires, the e-mail addresses of the academic staff were accessed by visiting their personal pages one by one. The data was then transferred to the IBM SPSS 22.0 package program to proceed analyses.

Findings

There was a weak but negative and significant relationship between FoMO and the APA. In addition, a significant and positive relationship, albeit weak, was found between FoMO and CL. Although no significant relationship was found between CL and APA, Process Macro v3.4 was used to examine the mediating effect of CL on the relationship between FoMO and APA. Besides the independent and mediator variables are significant in Model 3, where the mediating effect is analyzed, LLCI and ULCI values should also be checked. The absence of “0” between LLCI and ULCI in the indirect effect line under the title of Total Effect Model shows the indirect effect is statistically significant.

Conclusion and Discussion

When academics experience the FoMO on online developments, they experience a decrease in their APA by committing CL. This is the result of staying online for a long time in social networks, which is the dark side of FoMO, which stems from the need of academics to constantly follow the developments in the literature, as stated in the study of Tandon et al. (2021:2) and Marsh et al. (2022:129). It can be explained by the fact that it turns into a kind of CL and then their performance is negatively affected. Similarly, the uncontrolled use of the internet with the FoMO motive forces academics to be online in social networks outside of work during office hours (Ai et al., 2021:34), which may cause them to spend time outside of work (Palladan, 2018 6). This situation shows that it has a negative effect on their performance in terms of objective criteria, as well as a negative effect on perception.